

KIRKEN UNDERVISER

– Det aktuelle tidsskrift for kirkens pædagogik og undervisning

December | 2014

UNDERVISNING MED KROP

TELEFON TIL GUD

I NY SKOLESTRUKTUR

>4

TEMA:

MINIKONFIRMANDER I EN NY
SKOLESTRUKTUR

Undervisningsmodeller | Praktisk pædagogisk arbejde | Kirkeligt børne- og ungdomsarbejde | Andagter og gudstjenester | Anmeldelser og litteratur

DETTE NUMMER BLIVER

det sidste i papirudgave

Kirken Underviser er udkommet siden 1960 i forskellig layout og med vekslende navne, men fra 1. januar 2015 udkommer Kirken Underviser digitalt og Folkekirkens Undervisnings- og Videnscenter har overtaget driften af bladet. Læs mere på side 20 og på bagsiden.

Alternative løsninger

I en situation, hvor undervisningen af minikonfirmander synes klemmt i den nye skolestruktur samtidig med at der med en ny anordning stilles betydeligt skærpede krav til sognene, vil artiklerne i dette blad inspirere til at tænke utraditionelt og finde alternative løsninger for tilrettelæggelsen.

Nogle artikler vidner om, at kirken tillige - som et supplement til minikonfirmandundervisningen - har mulighed for at nå ud til alle børn ved at blive aktør i den understøttende undervisning i skolen.

Lars Nymark opsummerer med udgangspunkt i den nye ordning om børnekonfirmandundervisning, hvordan undervisningen kan foregå i praksis og hvorvidt den kan foregå i et kirke-skole samarbejde.

Efter dette bringer vi en fællesudtalelse fra Danmarks biskopper om forhåbningerne til den nye fælles anordning.

Dernæst giver Ida Bugge et kvalificeret bud på, at det er muligt for kirken at være aktør i den "understøttende undervisning" der er indført med den nye folkeskolereform, det viser det sig, at en dør faktisk er blevet åbnet.

Herefter følger en række praktiske eksempler på alternative løsninger i forbindelse med at tilrettelægge undervisning af minikonfirmander. Her beskrives forskellige modeller for "sommerkirke" i Nyborg, Horsens og Allerød, hvor man har rigtig gode erfaringer med at knytte aktivitet, undervisning og kirkens liv sammen i indlevelse. Børnene lærer kirken at kende, og de lærer præsterne at kende. Det vil føles naturligt for dem at komme ind i kirken igen, for de har gennemgået hver en krog af den.

Endelig beskrives i tre artikler henholdsvis hvordan man i Lem inviterer drenge ud i naturen i tre dage, afholder alternative kirke-kulturdage i

Them sogn samt hvordan man rent praktisk kan finde frem til det rette tidspunkt at tilbyde undervisning til juniorkonfirmander.

For en ordens skyld må her til slut anføres, at langt de fleste af bladets artikler er blevet til mens konfirmationsanordningen endnu ikke var offentliggjort.

Anne Marie Boile Nielsen

Kirken Underviser

- er et tidsskrift til inspiration for alle i kirkens forskellige former for undervisning
- praktisk hjælp til det pædagogiske arbejde i menigheden og det kirkelige børne- og ungdomsarbejde
- undervisningsmodeller til brug for børn, unge og voksne
- forslag til andagter og gudstjenester
- teologisk-pædagogisk information
- anmeldelser og omtale af nye undervisningsmaterialer og litteratur med relevans for det pædagogiske arbejde i kirke og menighed

www.kirken-underviser.dk

Redaktion:

Anne Marie Boile Nielsen,
Anna-Sofie Arendt,
Charlotte Chammon (ansvh.),
Gunhild Als,
Hanne Høgild,
Jens Rasmussen,
Mette Carlsen (ansvh.),
Per Vibskov Nielsen,
Pernille Nærvig Petersen,
Preben Medom Hansen,
René Høeg.

Redaktionssekretær:

Anne Marie Boile Nielsen
Peter Bangs Vej 1
2000 Frederiksberg,
tlf.: 60 77 32 78

Forside: 3 dage for drenge i skoven

Sats & layout:

Lena Maria Rasmussen

Unitas Forlag a/s

Tryk: Tarm Bogtryk

ISSN: 1602-2785

Abonnement:

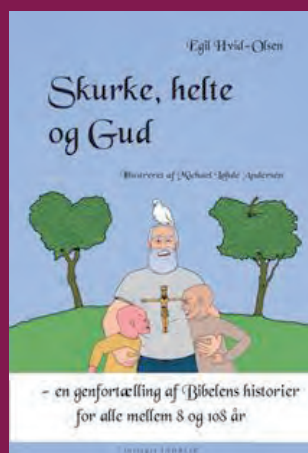
Årsabonnement (4 numre) kr. 299,-
Løssalg kr. 80,-

Henvendelse til:

Kirken Underviser c/o Unitas Forlag
Frederiksberg Allé 10
1820 Frederiksberg C
tlf.: 36 16 64 81
E-mail unitas@unitasforlag.dk

Indhold

- 04** ALLE BØRN SKAL HAVE ET TILBUD
af Lars Nymark
- 06** FÆLLESUDTALELSE FRA BISKOPPERNE
af Karsten Nissen
- 07** KIRKELIG UNDERVISNING MED KROP
af Ida Bugge
- 10** TELEFON TIL GUD
af Marianne Hyrlov
- 12** TRE DAGE FOR DRENGE I SKOVEN
af Hanne Byskov
- 14** BØRNEKONFIRMANDUNDERVISNING
SOM SOMMERKOLE HITTER
af René Hæg
- 16** GODDAG TIL KULTURDAGE
af Thomas Hæg Nørager
- 18** SOMMERKIRKE
af Karen Møldrup Rasmussen
- 19** JUNIORKONFIRMANDER I EN NY
SKOLESTRUKTUR
af Mette Carlsen
- 20** FRA DUPLIKAT TIL DIGITAL UDGIVELSE
af Anne Marie Boile Nielsen
- 22** ANMELDELSER

Af sognepræst og religionspædagogisk stiftskonsulent
Lars Nymark, sogn. • lnh@km.dk

Alle børn skal have et tilbud

NY KGL. ANORDNING OM BØRNEKONFIRMANDUNDERVISNINGEN

Kan minikonfirmand-undervisning være en uge i sommerferiens start? Kan undervisningen laves i et skolekirke-samarbejde? Hvad med børn med særlige behov, både dem på specialhold og inkluderet i klasserne? Kan vi lave et fælles tilbud sammen med nabosognet, hvis det nu er oplagt i forhold til børnetal, sogne- og skolestruktur og ressourcer?

En ny fælles kongelig anordning for Børnekonfirmandundervisning og Konfirmation" svarer på det. Anordningen er trådt i kraft 1.oktober og kan læses på retsinformation.dk. Den følges op af en biskoppeleg vejledning, der giver nærmere

hjælp til, hvad dåbsoplæringen bør omfatte, og hvordan den bedst kan struktureres.

Det er for børn

Børnekonfirmandundervisning er dåbsoplæring. Det er ikke trosoplæring. Det er alene Helligåndens virksomhed. Den skal sammen med konfirmationsforberedelsen medvirke til at gøre børnene og de unge fortrolige med den kristne tros elementære indhold og folkekirkens gudstjeneste, altså indhold og praksis, som de spejler hinanden. Sådan hedder det i anordningens formål. Børnekonfirmandundervisningen er

den lokale kirkes formidling af elementært kendskab til kirke og kristendom for de 9-10-årige.

Det gælder ALLE

Århus, Viborg og Ålborg stift har været med fra starten på børnekonfirmandundervisningen for 20 år siden. I dag har næsten alle sogne her minikonfirmander til fornøjelse og gavn. Bl.a. på baggrund af de erfaringer hedder det nu generelt i den nye anordning, at menighedsrådet har ansvaret for, at ALLE børn på 3. eller 4.klassetrin får et tilbud. Børnetal og demografi og sognestrukturer gør, at det skal organiseres forskelligt, måske i et samarbejde mellem sogne. Det åbner anordningen bred mulighed for.

Den siger samtidig, at der er adgang til i nødvendigt omfang at ansætte fast medhjælp med kristendomsfaglig indsigt. Her er der også tænkt i et pædagogisk perspektiv.

» Strukturen er hele tiden i bevægelse og afhængig af lokale forhold og muligheder

» Der har ikke været tradition for et tilbud til børn med særlige behov om børnekonfirmandundervisning. Det skal vi i forlængelse af den nye anordning nu have udviklet

Hvis alle skal være med, styrkes undervisningen af et bredt pædagogisk spektrum hos underviserne.

Hvordan gør vi lige?

Den tidligere anordning fra 1994 sanktionerede en bestemt undervisningsstruktur, en ugentlig time eller to efter skoletid. Over år har børnekonfirmandundervisningen vist sig at udvikle en mangfoldighed af strukturformer. Mange steder har man fortsat et ugeforløb, der svinger mellem 8 og 15 gange. Andre steder har man fundet frem til, at en sommercamp i den første uge af sommerferien både matcher sognets øvrige aktiviteter og forældrenes. Andre steder igen har man tilbudt lørdagsundervisning. Den nye anordning tager højde for det og fastslår, at det er målet, der står fast, og ikke strukturen.

Skole-kirke-samarbejde?

Den nye skolereform har sat skub i afprøvning af endnu en ny struktur. Kan børnekonfirmandundervisning

gen også laves i et åben-skole-samarbejde? Det kan løse en række vanskeligheder at få plads i skoletiden, men hvad med det indholdsmæssige?

Børnekonfirmandundervisningen er et af kirkens dåbsoplæringstilbud, der efter sit formål bl.a. rummer gudstjenestelig praksis, altså f.eks. bøn og Fadervor, nadverfejring. Skole-kirke-samarbejde kan efter lovgivningen kun være værdibaseret, ikke-forkyndende undervisning.

Netop her ligger der til gengæld en stor fællesmængde mellem børnekonfirmandundervisningen og folkeskolefagene kristendomskundskab, dansk, billedkunst, musik, historie og såmænd også naturog teknik (verdenssyn, kosmologi). Biblen som grundfortælling, kirkerummet, kirkegården, salmer, kirkekunsten, livets overgange, etiske spørgsmål, identitet og fællesskab. Der vil væsentligt og sagligt kunne udformes forløb omkring de emner, der løser både nogle af folkeskolens og nogle af dåbsoplæringens opgaver. Til gengæld må sognet i den struktur forpligte sig på som en del af forlø-

bet at give børnene tilbud om børnegudstjenester og anden mulighed for gudstjenestelig praksis og læring, hvis det skal leve op til anordningens formål.

Inklusion for alvor

Hos os har vi i et par år arbejdet på at tilbyde den lokale folkeskoles specialklasse børnekonfirmandundervisning sammen med det øvrige hold. Alle er med den første time, der foregår i kirkerummet. Rummet og formen her har den struktur, der skal til.

ALLE skal have et tilbud. Det kræver etablering og udvikling af kvalificeret pædagogik og strukturer og kalder på samarbejde med andre faggrupper og skoler. Her er et indsatsområde, som nu med juridisk nødvendighed skal prioriteres. Dybest set er det måske ordene om alle og enhver i den nye anordning, der i det hele taget skal blive omdrejningspunktet og incitamentet for at tænke fremtidige strukturer, arbejdsformer og samarbejde omkring en folkekirkens dåbsoplæring for børn og unge. ■

DANMARKS BISKOPPER

"KIRKEN UNDERVISER" HAR BEDT OM EN FÆLLESUDTALELSE FRA BISKOPPERNE OM, HVORDAN BISKOPPERNE FORHOLDER SIG TIL DEN NYE SKOLEREFORM OG DE ÆNDREDE FORHOLD FOR UNDERVISNING AF MINIKONFIRMANDER. DENNE UDTALELSE BRINGES HER.

Af biskop Karsten Nissen

Varierende praksis og nytænkning

Den nye skolereform har på flere måder stillet folkekirken over for nye udfordringer. For konfirmationsforberedelsen på 7. eller 8. klassetrin har den længere skoledag mange steder medført, at konfirmationsforberedelsen er blevet flyttet fra morgentimerne til om eftermiddagen. Langt de fleste præster er gået ind i disse nye vilkår med en vilje til nytænkning. Konfirmationsforberedelsen planlægges på mange forskellige måder. Som sammenhængende undervisningsforløb samlet på hele dage og som ophold på lejrskole med de pædagogiske muligheder dette giver, for blot at nævne enkelte eksempler. Det kan lade sig gøre at undervise konfirmander på andre tidspunkter end fra kl. 8.00 til kl. 9.40. Men det er vigtigt, at konfirmationsforberedelsen fortsat afholdes inden for skoletiden.

Forhandlinger sikrede gældende praksis

Biskopperne har været meget opmærksomme på konfirmationsforberedelsens vilkår i forbindelse med indførelsen af den nye folkeskolereform, og har flere gange rejst sagen over for Kirkeministeren og hendes embedsmænd. Vi har også haft lejlighed til at forhandle de nye vilkår for konfirmationsforberedelsen med embedsmænd fra

Undervisningsministeriet på et møde den 16. december 2013. Vi blev under disse forhandlinger forsikret om, at § 53 i folkeskoleloven, der siger, at der skal gives plads konfirmationsforberedelsen inden for folkeskolens undervisningstid, og at tidspunktet skal forhandles mellem skolerne og præsterne, fortsat er gældende.

Retskrav brudt af minister

Derfor kom det bag på os, at undervisningsminister Antorini nogen tid efter udsendte en meddelelse om, at konfirmationsforberedelsen "så vidt muligt" skal have plads inden for undervisningstiden. Folkeskoleloven taler ikke om "så vidt muligt", men giver som hidtil folkekirkens konfirmationsforberedelse et retskrav på at få plads inden for den undervisningsdag, som er fastlagt af kommunalbestyrelsen. Vi mener, at også en minister skal holde loven.

Forhåbning til ny fælles anordning

For minikonfirmandundervisningen medfører den nye folkeskoleloven vanskeligheder de steder, hvor undervisningen som hidtil kan afholdes i umiddelbar forlængelse af skoledagen. Mange steder slutter skoledagen for 3. og 4. klassetrin kl. 14.30, og det skulle kunne lade sig gøre at starte minikonfirmandundervisningen på dette tidspunkt.

Men hvis dette ikke kan lade sig gøre, kan det være problematisk at tilrettelægge minikonfirmandundervisningen. Eftersom der er tale om dåbsoplæring, kan minikonfirmandundervisningen nemlig ikke afholdes som "understøttende undervisning" på linje med for eksempel musikskolers og idrætsforeningers undervisningstilbud. Vi håber, at der med en ny fælles anordning for børnekonfirmandundervisning (tidligere kaldt minikonfirmandundervisning), konfirmationsforberedelse og konfirmation gives mulighed for, at folkeskolelovens § 53 udvides, så den også omfatter børnekonfirmandundervisningen.

Gode muligheder for skoletjenester

Den nye folkeskolelov giver gode muligheder for de folkekirkelige skoletjenester. Eftersom skoletjenesternes undervisningstilbud er tilrettelagt på folkeskolens vilkår, og derfor ikke er forkyndende, vil de folkekirkelige skoletjenester kunne finde plads inden for folkeskolens undervisningsdag som understøttende undervisning.

Afsluttende er det vores opfattelse, at det er folkekirkens opgave at fastholde både Undervisningsministeren og skolelederne på deres forpligtelse til at overholde § 53 i folkeskoleloven. Derfor vil vi følge udviklingen nøje. ■

Den nye reform

– og kirkelig undervisning med krop

Af kirke- og kulturmedarbejder cand. mag
Ida Bugge, Rødovre Kirke • ibu@roedovrekirke.dk

Som kirke- og kulturmedarbejder har jeg de sidste 3-4 år været afskåret fra at komme og fortælle børnene om minikonfirmandtilbuddet på én af de lokale skoler i sognet, fordi skolebestyrelsen ikke ønsker, at børnene skal høre om dette i skoletiden. Derfor er der ikke kommet minikonfirmander fra denne skole de sidste par år; for børnenes interesse vækkes ikke alene af en pjece; de skal se giraffen, og høre om, hvad 'minikonfirmand' går ud på, for at få blod på tanden og sige derhjemme, at det vil de gerne gå til!

HVILKE MULIGHEDER HAR VI SOM UNDERISERE AF BØRN I KIRKEREKI FOR AT TILPASSE OG UDVIKLE NYE FORLØB OG MÅDER AT SAMARBEJDE MED FOLKESKOLEN PÅ EFTER AT FOLKESKOLEREFORMEN ER BLEVET SØSAT? HVAD GØR VI, NÅR VI IKKE KAN TRÆNGE IGENNEM MED VORES MINIKONFIRMANDTILBUD PGA. NOGLE SKOLEBESTYRELSERS ØNSKE OM, AT SKOLEN SKAL VÆRE "RELIGIONSNEUTRAL"? DER ER MULIGHEDER! MEN VI BLIVER SOM KIRKE NØD TIL AT TÆNKE I NYE BANER.

Kirken som aktør i den understøttende undervisning

Men med den ny skolereform viser det sig, at en dør alligevel er blevet åbnet.

På et møde med skolelederen og skolens reformkoordinator, kom jeg med et oplæg om, hvordan vi som kirke kan lave relevante undervisningsforløb og aktiviteter under den hat, der hedder understøttende undervisning, som netop er kommet med i den nye skolereform.

Det viste sig her at være en stor fordel, at skolen har ansat en reformkoordinator, da han er den der skal hjælpe skolen i gang med at realisere alt det nye, som reformen indebærer for skolevirkeligheden. Han var meget positiv overfor at trække på de ressourcer, vi kan tilbyde, og var åben for et samarbejde med den lokale kirke.

Jeg fik derfor opbakning til at lave et samarbejdsforløb med lærere og pædagoger om fortælling og statuedrama, hvor bibelfortællinger og eventyr med tematikken 'det gode og det onde' indgår, målrettet til 3. klassetrin. Forløbet skal foregå i sognehus og kirke, så børnene oplever nye og anderledes undervisningsrum i nærmiljøet, end det kendte skolerum.

Det næste trin bliver at præsentere forslaget for lærerne og pædagogerne i en visuel overskuelig og indbydende form, hvor det fremgår, hvilke læringsunderstøttende mål det lever op til. Både i forhold til faget kristendom, men også til andre fag, så det tværfaglige aspekt bliver synligt. Det skal også fremgå, at de æstetiske læreprocesser, den praktisk musiske dimension, som kan være svær at få praktiseret i de enkelte undervisningslektioner, her kan få tid og plads til at udfolde sig. Der lægges nemlig op til i reformen, at der skal være plads til forløb, der inddrager alle sanser og flere måder

at lære på – og at den understøttende undervisning her er en god platform.

I "Forenklede Fælles Mål" for faget kristendom står der ligefrem:

"(...)gennem en årrække har der været opfordret til og arbejdet med integration af praktisk-musiske elementer i undervisningen i kristendomsundskab. Det være sig dans, drama og rollespil samt billedskabende aktiviteter og musiske udtryk. Typisk vil sådanne aktiviteter optage mere tid end læsning og samtale, hvorfor de aldrig for alvor er slået igennem i den enkeltfaglige undervisning, men primært i relation til tværgående samarbejde. Med den understøttende undervisning levnes der i skolens samlede undervisningsplan endnu mere plads til aktiviteter af denne type til gavn for elevernes differentierede læring".¹

Fortælling og statuedrama – et eksempel på et samarbejdsforløb

Forløbet, jeg har valgt at byde ind med, lægger op til, at børnene aktivt indlever sig i bibelske fortællinger, eventyr og historier om det gode og det onde gennem bevægelse og dramaaktiviteter som statuedrama. Statuedramaet er samtidig udgangspunkt for meddigtning og samtale, men også et udtryk i sig selv, som børnene fx kan bruge i en lille opvisning eller formidle som en photostory.

Statuedrama er en god metode til på kort tid at skabe virkningsfulde billeder. Princippet er, at børnene i gruppeopstillinger skaber et tredimensionelt billede i rummet, en statue eller tableau, hvor den enkelte person indgår som et delelement i helheden. Alt efter hvor de enkelte figurer er placeret i forhold til hinanden i tableauet, fortælles der forskellige historier både visuelt og følelsesmæssigt.

» Når børnene på en legende måde indlever sig i fortællingerne gennem kroppen, aktualiseres de. Børnene får ejerskab til dem.

» Der er åbnet op for et direkte samarbejde mellem skole og kirke i nærmiljøet – hvor de implicerede inviteres med i udviklingen af undervisningen, som primært foregår på kirkens grund.

sigt, hvilket man kan udnytte dramaturgisk. Laver man en serie af statuer, kan de fortælle en historie eller indgå som ingredienser i en dramatisering, hvor der også er bevægelse og replikker.²

Forløbet baserer sig således på praktisk-musiske elementer, der via drama som metode beforder æstetiske læreprocesser i forhold til det faglige stof, og samtidig danner udgangspunkt for samtaler om det gode og det onde, hvor børnene udforsker etiske spørgsmål og værdier knyttet til deres egen virkelighed. Det er et forløb, som jeg mere eller mindre i samme form har gennemført i minikonfirmandundervisningen – og konfirmandundervisningen, og som sagtens kan strække sig over 10-16 lektioner. Når børnene på en legende måde indlever sig i fortællingerne gennem kroppen, aktualiseres de. Børnene får ejerskab til dem. Og det er netop ét af de mål jeg har haft i min minikonfirmand-undervisning: at få de gamle bibelfortællinger til at åbne sig for børnene i det fysiske møde med dem, og at børnene i processen med at bearbejde dem visuelt kan bære dem videre med sig og opleve, at fortællingerne handler om dem - om deres virkelighed.

Kirkens undervisning er dannende og identitetsstyrkende

Selv om de forløb, vi som kirke byder ind med i den understøttende undervisning, ikke må være minikonfirmandundervisning – og ikke må være forkyndende, når forløbet ligger i skoletiden, har de bestemt en stor værdi ud fra en kirkefaglig synsvinkel. De forløb vi kan tilbyde, har i sig et dannende og identitetsstyrkende formål, og kan netop dér få relevans i en skole, hvor dannelsesaspektet risikerer at glide i baggrunden til fordel for test og mål af faglig kunnen. At det foregår i sognehus og kirke, er også en stor fordel. Det bliver et sted, børnene lærer at kende og bliver fortrolige med, et sted, hvor de også vil møde andre måder at lære på og være på end i skolen.

Det ligner måske lidt det Folkekirkens Skoletjeneste også laver, men alligevel ikke. Der er åbnet op for et direkte samarbejde mellem skole og kirke i nærmiljøet – hvor de implicerede inviteres med i udviklingen af undervisningen, som primært foregår på kirkens grund.

Understøttende undervisning – ikke erstatning for minikonfirmand-undervisning

I nutidens og fremtidens folkeskole bliver folkekirken én af skolens samarbejdspartnere i forbindelse med den understøttende undervisning. Det har en værdi i sig selv, men vil samtidig kunne bane vej for, at informationen om minikonfirmandtilbuddet når ud. Når børnene på egen krop oplever, hvad kirken kan byde på, smitter det af på forældrene, som så vil lægge mærke til annonceringen af minikonfirmandtilbuddet, selv om det ikke sker inden for skolens fire vægge.

For samarbejdet, jeg her har skitseret, skal ikke erstatte minikonfirmandundervisningen, men være en ny mulighed for os som kirke. ■

OM IDA BUGGE

- Kirke- og kulturmedarbejder i Rødovre kirke.
- Tidligere seminarielektor i dansk og drama på N. Zahles Seminarium.
- I en årrække har hun ledet efteruddannelseskurser i drama og bevægelse for pædagoger og lærere.
- I sit nuværende arbejde bruger hun bevægelse og drama som centrale omdrejningspunkter både i gudstjenesten, i undervisningen og i skole- og kirkeprojekter.
- Leder også dramakurser for sognemedhjælpere og præster.

1 Forenklede Fælles Mål for faget Kristendom kap. 3.5 "Den understøttende undervisning" s. 17. Følg linket <http://ffm.emu.dk/kristendomskundskab>

2 Læs evt. mere om statuedrama og dets muligheder i "Konfirmandundervisning med krop" kap. 1. Aros underviser 2009.

Telefon til Gud

I NYBORG ER TRE PRÆSTER GÅET SAMMEN
OM AT TILRETTELÆGGE UNDERVISNING
FOR MINIKONFIRMANDER I EN HEL UGE
AF SOMMERFERIEN.

Af Presse- og kommunikationsmedarbejder
Marianne Holst Hyrlov, Fyns Stift • mhhy@km.dk

Hver dag har minikonfirmanderne andagt, hvor de lærer salmer og bønner. Øverst: "Hallo, hallo!" Legen med hjemmelavede telefoner skal minde børnene om, at en bøn er ligesom en telefon til Gud. Fotos: Carsten Bundgaard.

"Man må altså ikke slås i en kirke," griner en af minikonfirmanderne, da en af de andre børn for sjov vælter hende om på gulvet. "Hallo, kan du høre, hvad jeg siger?" råber en anden. Der er liv og glade dage i Vor Frue Kirke i Nyborg, hvor 12 børn har minikonfirmandundervisning.

Børnene er i gang med at lave "telefoner," det vil sige en lang snor med et plastickrus i hver ende, som børnene forsøger at tale med hinanden i fra den ene ende af kirken til den anden.

Dagens tema er bøn, og telefonlegen giver god mening i den sammenhæng, for som sognepræst Ida Korreborg siger:

"At bede en bøn er ligesom at have en telefon til Gud."

Hun håber, at børnene får øjnene op for, at en bøn er noget, de kan bruge.

"Når man beder, er det som at holde én i hånden, og det kan godt hjælpe, for eksempel hvis man er bange," siger hun.

Jeg vil ikke dø

Børnene har fået udleveret forskellige billeder, og de er blevet bedt om at skrive en bøn, der passer til billedet. Et af billederne forestiller mennesker i krig, og det får en pige til at skrive en bøn om, at hun ikke vil dø. Børn og præster snakker om, at døden kan have forskellig betydning for forskellige mennesker. At det er naturligt, at man beder om at leve længe, når man er 10 år, men hvis man er meget gammel eller syg, ser døden måske helt anderledes ud.

Minikonfirmanderne er lige gået ud af 3. klasse, og på det tidspunkt

Sognepræst Ida Korreborg hjælper med at lave plastickrus om til telefoner i Vor Frue Kirke i Nyborg. Foto: Carsten Bundgaard.

er de ifølge præsterne rigtig gode til at mærke, hvad de føler, og de synes ikke, at det er pinligt at fortælle om deres tanker.

"Når de kommer til konfirmationsundervisningen i 7. klasse, er det meget vigtigere for dem, hvad veninden eller drengene ved det andet bord tænker," siger præsten.

Som en fodboldskole

Det er tredje gang, præsterne laver minikonfirmandundervisning i den første uge af sommerferien. Alle børn i byens 3. klasser har fået tilbud om at komme til en uges undervisning i kirken, og 12 børn har sagt ja tak.

"Minikonfirmandundervisning fungerer nærmest ligesom fodboldskoler og andre sommerferietiltag. Børnene får spændende oplevelser og nye venner," forklarer Ida Korreborg.

På ugens program er der blandt andet en udflugt til Odense Domkirke. Børnene skal også lave alterbordsforhæng, og ugen afsluttes med "påskeløb", hvor børnene gennemspiller hele påskefortællingen som et teaterstykke.

De lærer kirken at kende, og de lærer præsterne at kende. Det vil føles naturligt for dem at komme ind i kirken igen, for de har gennemgået hver en krog af den. De har været på loftet, de har set orglet og rørt ved alteret og døbefonten.

Også sjovt for præsterne

Det er ikke kun børnene, der har glæde af ugen. De tre præster, Ida Korreborg, Mette Grymer og Kirstine Arendt, har planlagt ugen sammen, og de synes, det er sjovt.

"Vi kender hinanden godt, og vi inspirerer hinanden til at finde på nye ting hvert år," siger Ida Korreborg.

Hun vil gerne anbefale heldagsundervisning af minikonfirmander til andre sogne, for børnene vil det gerne, og de er vant til en undervisningsform, hvor man i løbet af dagen laver noget praktisk, spiser sammen og bliver undervist.

"De er vant til at gøre, som man siger, hvilket kan være overraskende, hvis man kun har haft 7. klassens konfirmander, der ikke altid hører efter," smiler præsten.

Det er bare Mette

Ida Korreborg har stillet sig op midt i kirkerummet, og børnene er blevet anbragt på kirkebænkene.

"Nu vil jeg læse Fadervor op for jer," siger hun og starter: "Fadervor du som er i Himmelen..." En stemme svarer ud af kirkens højttalere: "Du kaldte på mig!" Børnene er lysvågne og stille, mens præsten og Guds stemme arbejder sig igennem hele bønningen og finder ud af, hvad ordene betyder. ■

3 dage for drenge

»Det er VILDT at være kristen!«

...sådan råbte en 10-årig dreng jublende glad i forbindelse med 3 dags-minikonfirmandundervisning for drenge i august 2013 i præstegårdsskoven i Højmark. Anledningen var, at drengene netop havde hørt om, hvordan de første kristne var forfulgt af romerne - og dét skulle selvfølgelig afprøves i praksis, så derfor blev der leget vandkrig, hvor romerne jagede de kristne. Minikonfirmanden syntes åbenbart, det var VILDT at løbe gennem skoven i badebukser, hvor romerne stod på lur bag de store træstammer og skød vandballoner efter ham. Nu var han så frisk på at bytte rolle og selv prøve at være romer, der fik udleveret 3 vandballoner til skyde efter de kristne. Det er vildt at være kristen!

Ja, vildt var det i det hele taget den weekend - på den gode måde! Og det er det hvert år, når drengene på 4. årgang fra to skoler i pastoratet indbydes til et minikonfirmandforløb.

Af sognepræst Hanne Byskov, Lem Sogn, • hbm@km.dk

» Drengene skal have bibelhistorier, lære fadervor, være fortrolige med deres egen kirke, synge salmer og sange, høre om dåb og nadver ... men jeg forsøger at koble noget fysisk på det meste.

i skoven

Det kneb med at fastholde drengene

Jeg har haft minikonfirmander, siden jeg blev præst tilbage i 1994. Da jeg kom hertil – til Højmark og Lem i Ribe stift for godt 7 år siden – fik jeg nye rammer: En fantastisk præstegårdshave med stor græsplæne, skov og bæk. Min erfaring var tillige, at det hvert år kunne knibe at fastholde drenge i den traditionelle minikonfirmandundervisning efter skoletid. Måske det også hang sammen med, at jeg ofte gerne ville lave noget kreativt med børnene ... og det gad drengene ikke så tit. Efter nogle gange skete det, at enkelte drenge faldt fra. De kedede sig og havde ikke lyst til at sidde stille på en stol efter skoletid.

Jeg trængte også selv til at prøve noget nyt – og derfor indbød jeg drengene til minikonfirmandundervisning KUN for drenge og udendørs i præstegårdsskoven. Det er en stor succes!

Det er hårdt arbejde – meget koncentreret og drenge i fulde drøn – men det er virkelig en glæde at være sammen med på den vis. ALLE drenge deltager med meget få undtagelser.

Med skoven som ramme

De kommer en fredag efter skoletid og afslutter om aftenen med bålmad. De møder lørdag fra morgenstunden medbringende madpakker og slutter kl. 16.00. Søndag igen fra morgenstunden, og så afsluttes forløbet med en gudstjeneste i præstegårdsskoven omkring bækken kl. 17.00 og efterfølgende spisning for familierne. DA er både drenge og præst RET trætte!

Hvad laver de så?

Mine ambitioner med undervisningen er som ved et almindeligt forløb efter skoletid. Drengene skal have bibelhistorier, lære fadervor, være fortrolige med deres egen

kirke, synge salmer og sange, høre om dåb og nadver ... men jeg forsøger at koble noget fysisk på det meste. De sendes på løb og møder bibelske personer, der fortæller deres historie, hvor drengene skal løse opgaver undervejs og dyste indbyrdes. Konkurrence-elementet er generelt motiverende for drenge! Når de hører historien om den stærke Samson, ja så dyster de i kævekast i skoven. Når de hører om Jesus, der gik på vandet, så skal 4 drenge på tid dyste med andre 4 drenge om hurtigst at bære en kammerat over bækken. Når de hører om Zakæus, så skal de klatre højt op i et træ for at finde ud af, hvor højt den lille Zakæus egentlig sad, og dér skal de løse en rebus. Når de hører om forfølgelserne af de første kristne, ja så munder det ud i en vandkrig mellem romere og kristne, og i den forbindelse hører de selvfølgelig også om det hemmelige tegn: fisken - og støber selv tinkors over bål. De er selvfølgelig på besøg i kirken og får lov til at ringe med kirkeklokken, smage brød og vin, og de leger dåb ved døbefonten. I skolens sløjdekale bygger vi kirkeskibe, som vi sejler kapsejls med i bækken.

P.S.

Der er selvfølgelig hjælpere med: 3 andre voksne og også gerne et par enkelte af mine gamle konfirmander (drenge!)

Pigerne?

Ja, dem har jeg hidtil haft traditionelt efter skoletid, men faktisk ændrer jeg det i år. Med skolereformen får eleverne senere fri (jeg har minikonfirmander på 4. klassetrin her), og i år har pigerne heller ikke fri samtidig på de to skoler. Jeg har allerede i forbindelse med skolestart varslet forældrene, at pigerne vil blive indbudt til et forløb over 3 dage i en adventsweekend. Så kan de stadig – traditionen tro her – gå lucia i forbindelse med afslutningsgudstjenesten. De skal ikke have vandkrig i præstegårdsskoven eller på løb – men stadig lave de mere kreative ting, som de holder meget af og som der er mere ro til, når der ikke er drenge omkring. ■

Børnekonfirmandundervisning som sommerskole hitter

DBU HAR I MANGE ÅR
MED SUCCES AFHOLDT
FODBOLDSKOLER I SKOLE-
BØRNEENES SOMMER-
FERIE. HORSENS KLOSTER-
SOGN HAR NU TAGET
IDEEN TIL SIG OG TILBY-
DER BØRNEKONFIRMAND-
UNDERVISNING SOM ET
FORLØB OVER FIRE DAGE
DEN FØRSTE UGE I
SOMMERFERIEN.

I Horsens Klostersogn kaldes sommerskolen for munkeskole, som refererer til sognekirkens tidligere funktion som klosterkirke for franciskanermunkene i byen. Og det er da også munkelivet, som er omdrejningspunktet for sommerskolens tilbud: At børn, der skal begynde i fjerde klasse, kan tilbringe den første uge af sommerferien som munk eller nonne, og derigennem opnå en større forståelse og indsigt i kristendommen og dens traditioner. Ikke kun som den udfoldede sig i middelalderen, men også i det 21. århundrede.

Performativer åbner døren til kristendommen

Om morgenen møder børnene ind, ikklæder sig deres udleverede munke- dragt og begynder dagen med fælles middelaldermorgenmad. Dragten

Af sognepræst René Høeg, Horsens Klostersogn • rwh@km.dk

og tilhørende rekvisitter er med i alle aktiviteter i ugens løb. Dagene er inddelt i helt faste punkter, som minder om munkenes nøje fastlagte dagsrytme. Efter morgenmaden kan dagens aktiviteter begynde. Første punkt er en kort andagt i Klosterkirken, hvor hvert barn har sin egen faste munkestol. I andagten udfoldes en lignelse (bibliodrama), der knytter til ved dagens tema. Hver dag har sit tema og fokus. Efter andagten begynder de egentlige aktiviteter. Samlet for disse er, at inddragelse, bevægelse samt kreativ og fysisk udfoldelse er gennemgående. Gammeldags klasseundervisning er afløst af medinddragelse og slagordet 'performativer frem for informativer'. Børnene skal have lov til selv at gøre, føle, reflektere, lugte, smage, se og røre (don't tell it, show it). Med andre ord, børn og voksne leger sig igennem centrale fortællinger og pointer i kristendommen.

Vingårdsmandens retfærdige uretfærdighed

Et lille eksempel. I stedet for udelukkende at høre om vingårdsmanden og arbejderne i vingården, så afvikles en lille leg, hvor nogle børn skal løbe ti runder rundt om Klosterkirken, nogle syv runder, andre fem runder og de sidste kun en enkelt runde. Alle forventer, at de mest aktive får

størst belønning, men sådan forholder det sig ikke. Alle får samme belønning, uanset den forskellige indsats og det åbenlyst uretfærdige heri. En sådan leg er en enestående mulighed for at tale om Guds retfærdighed og menneskers syn på retfærdighed. Børnene bliver ofte temmelig provokerede, idet deres retfærdighedssans udfordres. Det giver gode samtaler og refleksioner. Når man selv oplever og føler, lagres det på en anden måde, end hvis man blot havde siddet og lyttet til fortællingen.

Vil du også lave sommerskole?

Eksemplet med vingårdsmanden og arbejderne, hvor børnene mærker på egen krop, hvad kristendom er, præger de fleste aktiviteter på munkeskolen. Der bliver dog også tid til andet, blandt andet er pileflet, Kristuskransen og en kort pilgrimsvandring også på programmet. Ugen afsluttes med en festlig gudstjeneste, hvor forældre, øvrige familie og venner er inviteret. Børnene får højtideligt overrakt et diplom som bevis på, at de derefter kan kalde sig munk eller nonne af Klosterkirkens munkeskole. Læs hele programmet og få mere inspiration på:

www.horsensklostersogn.dk/aktiviteter/sommerskole

Pileflet er en af opgaverne den dag, hvor temaet er: hvad skal DU i verden? Her er opgaven at lave en kurv, så munkene kan indsamle bær, svampe med mere i skoven. Foto: Martin Ravn

SOMMERKOLEN VED HORSENS

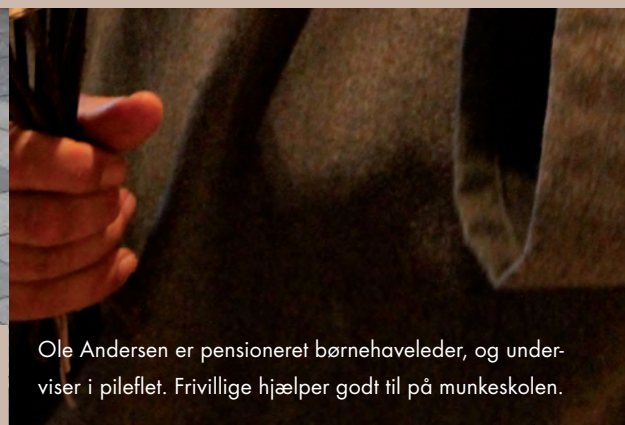
KLOSTERKIRKE tager udgangspunkt i franciskanermunkenes univers. Det er oplagt ved tilrettelæggelsen at tage udgangspunkt i lokale forhold. Det kunne også være en mulighed at gennemføre ugen i samarbejde med de lokale spejdere, FDF eller en anden forening. I sommeren 2014 deltog 27 børn. To sognepræster, en folkeskolelærer og nogle frivillige ledede ugen. Udgifterne er cirka 5000 kr. (eksklusiv lønninger).

Her er munkene på vej på pilgrimsvandring rundt til de andre kirker i Horsens by. Foto René Høeg

Ikonmaleri er en af de frivillige opgaver, børnene kan melde sig til.

Ole Andersen er pensioneret børnehaveleder, og underviser i pileflet. Frivillige hjælper godt til på munkeskolen.

I DISSE ÅR TALES DER OM AT GØRE MINIKONFIRMANDUNDERVISNINGEN OBLIGATORISK, 3. EL. 4.KLASSETRIN DÅBSOPLÆRING. NEDENSTÅENDE ARTIKEL ER BÅDE ET ARGUMENT ANVISNING I ET ALTERNATIV.

FARVEL TIL MINIKONFIRMAND GODDAG TIL KULTURDAGE!

Af sognepræst Thomas Høg Nørager, tidligere Them, nu Stefans Sogn • thn@km.dk

Som så mange gange før begyndte det som et økonomisk spørgsmål. Vi har i Them Sogn kirker der ligger nogle kilometer fra kirken, så vi betalte i en årrække en taxabus for at hente og bringe elever. For det første blev det efterhånden så dyrt, at vi blev tvunget til at tænke nyt, for det andet var det sjældent "alle døbte" i en klasse der meldte sig til, og endnu sjældnere "ikke døbte".

Kan vi få alle med?

Spørgsmålet blev: kunne man gøre det billigere og kunne man få alle med? I Them Sogn udviklede vi ideen om "kultur dage". I stedet for den traditionelle minikonfirmandundervisning 1½ time om ugen, lagde vi aktiviteterne sammen til nogle heldage. Vi systematiserede dem tematisk, og stod tilbage med 5 dage med overskrifterne: Høst, Allehelgen, Jul, Påske og Pinse (hvor Allehelgen kunne byttes ud med Helligtrekonger alt efter planlægning). Herefter gik vi på de lokale skoler og tilbød dem gratis ekstern undervisning under overskriften kultur dage for 3. el. 4. klassetrin. Tanken var flerstrengt, for sagde de ja, ville 3 klare gevinster være opnået: 1) Hele klasser ville komme. 2) Skolen ville betale transporten til og fra kirken. 3) Der ville være faglig og pædagogisk sparring med klasselærerne, som selvfølgelig skulle være med.

Der skulle selvfølgelig argumenteres for vores sag, for at skolerne kunne se ideen hermed. Den første forudsætning var og er selvfølgelig at der ikke forkyndes. Der skulle oplyses og læres om kirkens rum og traditioner og nutidige virkelighed, men uden at vi skulle bede Fadervor eller fremsige Trosbekendelsen i fællesskab. Men derfor

kunne man godt fortælle hvordan Fadervor lyder og hvordan Trosbekendelsen lyder. Og selvfølgelig skulle der synges salmer – "det er jo den danske sangskat" som skolens pædagogiske leder udtrykte det.

Fælles Mål

Vores hovedargumenter fandt vi ved at se på "de gældende Fælles Mål for folkeskolens fag", som kan findes på undervisningsministeriets hjemmeside <http://www.uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Faelles-Maal>. Her gik det op for os hvor meget af det vi ellers har brugt minikonfirmandundervisningen på svarer til de mål. For kristendomsfaget lyder det bl.a.: ..., at eleverne opnår kundskaber til at forstå den religiøse dimensions betydning for livsopfattelsen hos det enkelte menneske og dets forhold til andre. For danskfaget lyder det bl.a.: ... skal styrke elevernes beherskelse af sproget og udvikle en åben og analytisk indstilling til samtidens og andre perioders og kulturers udtryksformer. Og ... give eleverne adgang til de skandinaviske sprog og det nordiske kulturfællesskab. For historiefaget lyder det bl.a.: ... Undervisningen skal gøre eleverne fortrolige med dansk kultur og historie. Og ... skal styrke elevernes historiske bevidsthed og identitet og give dem indsigt i, hvordan de selv, deres livsvilkår og samfund er historieskabte.

Gevinst for skole og kirke

Disse eksempler er kun et udpluk, og også for fagene samfunds-fag, billedkunst, musik og drama findes der bestemmelser, som var de taget ud af kirkens tradition

SÅLEDES AT ETHVERT PASTORAT FREMOVER FORPLIGTES PÅ AT TILBYDE PERSONER PÅ
IMOD AT GØRE MINIKONFIRMANDUNDERVISNINGEN OBLIGATORISK OG SAMTIDIG EN

UNDERVISNING!

for dannelse. Da vi nu forelagde dette skoleledelsen, og fortalte hvad vi kunne i forhold til Folkeskolen Fælles Mål, lyste de op i et stort smil og sagde ja tak. For igen fremvisning af kirkekunst, dramatisering af religiøst billed- og lignelsessprog, igennem etiske refleksioner og historiefortælling, igennem salmesang og kirkegårds-vandring var det tydeligt at skolen ville få noget, de ikke kunne få andre steder til opfyldelsen af de Fælles Mål. Og skolen så mange gevinster: 1) det var nærmest gratis, de skulle kun betale for transport frem og tilbage. 2) Undervisningen kunne fordeles ud på mange faggrupper, således det ikke kun var én faggruppe der skulle holde for. 3) Det kunne nu forsvares at der var blevet sparet på dannelsesfagene på 3. og 4. klassetrin.

Også som kirke har vi vundet flere gevinster ved disse kulturdage: 1) Vi får formidlet det vi altid har formidlet, men nu til en hel klasse ad gangen. 2) Vi havner ikke i disciplinkrise, da lærerne er med og har ansvar. 3) ja, det har faktisk gjort det økonomisk rentabelt, blot ved at skolen nu betaler transporten til og fra kirken

Oplysning og dannelse

Men har vi ikke tabt noget ved at udelukke forkyndelsen? Nu her må jeg svare for min egen sag, men det me-

ner jeg ikke. Først og fremmest og har jeg altid følt mig lidt klemt ved at forkynde for børn, når deres forældre/voksne ikke er til stede. For, tænker jeg, er forkyndelse for børn ikke et levn fra pietismen hvor kristendommen skulle tilegnes personligt (og ved omvendelse!) af selv det mindste barn, og er det ikke et levn vi bør gøre op med? I en Luthersk optik var det husfaderen, der stod som ansvarlig for husets tro og i en Grundtvigsk optik er det vel nærmere oplysning og dannelse der fordres, med henblik på en moden eksistens.

Ideen breder sig

I øvrigt har ideen fra skole-kirke samarbejdet i Them Sogn med at lade den traditionelle minikonfirmandundervisning erstatte af kulturdage bredt sig. I dag har omkringliggende skoler og sogne taget ideen til sig, i en sådan grad at næste skridt må blive på provsti-plan. Der kan selvfølgelig være steder hvor samarbejdet ikke kan komme i stand mellem kirke og skole, og der må kirken fortsætte sit traditionelle minikonfirmandarbejde. Men gør man derimod minikonfirmandundervisningen obligatorisk, så hindrer man den landvinding der gjort med kulturdage, for der er ikke ressourcer til begge dele. ■

/ Thomas Høg Nørager, født 1976

/ Teolog fra Aarhus Universitet i 2005

/ Sognepræst i Them Sogn i Silkeborg Provsti, siden 2008

/ Fra november 2014 sognepræst i Stefanskirken på Nørrebro i København

– EN MÅDE AT UNDERVISE MINI-KONFIRMANDER PÅ?

Af sognepræst Karen Møldrup Rasmussen,
Engholm Sogn • kamoe@km.dk

Sommekirke i Engholmkirken er et tilbud til skolernes 1. - og 2. klasser, som finder sted den første uge af skolernes sommerferie. Konceptet kan let justeres, således at det kan fungere som mini-konfirmandforløb for 3.klasser, hvis det ikke er så let at få dem samlet om eftermiddagen efter en lang skoledag.

4 dage og en gudstjeneste

Sommekirken i Engholmkirken består af 4 dage (tirsdag – fredag) fra kl. 9.00 – 14.00 dog den sidste dag til kl. 15.00, da vi afslutter sommekirken med en gudstjeneste, hvor børnenes familier deltager, og sommekirkedeltagerne får overrakt deres diplom. Jeg har været tilknyttet som den gennemgående præst og person, og dertil har jeg haft 3 voksne frivillige til at hjælpe med det praktiske i løbet af ugen. Til nogle af aktiviteterne har der været op

til 10 hjælpere. Der har været ca. 20 - 25 børn tilmeldt. Børnene har selv medbragt frokost, men i løbet af formiddagen og efter frokost har der været små pauser med saft og lidt mundgodt.

Andagt, varieret program og leg

Dagene har været bygget op omkring den samme skabelon. Hver dag er vi begyndt i kirken til en lille andagt, og efterfølgende har vi taget hul på dagens tema. Man kan med fordel lave et overordnet tema for hele ugen. Erfaringsmæssigt er det godt at lave et varieret program. Der må gerne være noget, hvor de skal lytte, noget hvor de skal være kreative, og noget hvor de får lov til at være ude, noget hvor de kan få lov til at lege, og dertil må man ikke undervurdere pauserne. Vi har været på o-løb, på lagkageløb med bibelske spørgsmål, bagt snobrød, set

film, lavet altertavler og meget mere, hvor hver aktivitet har været knyttet til dagens tema. Man skal være opmærksom på, at der er forholdsvis meget arbejde forbundet med at gennemføre disse lidt anderledes aktiviteter. Man skal også huske, at ikke alle børn kan læse, så ofte skal de poster og opgaver, man giver, introduceres mundtligt. Så ved et O-løb er det bedst med 'levende' poster. De frivillige, som deltager, synes det er rigtig sjovt at være med og det er dejligt at danne bro mellem generationerne.

Gedigen annoncering

Annoncering er selvfølgelig alfa og omega. Vi har annonceret på kirkens hjemmeside, i kirkeblad, i avisen og på skolernes intranet. Dernæst vil jeg opfordre til, at man kommer med i kommunens folder over sommercamps/sommerferieaktiviteter, hvis en sådan findes?

Der må gerne være noget, hvor de skal lytte, noget hvor de skal være kreative, og noget hvor de får lov til at være ude, noget hvor de kan få lov til at lege, og dertil må man ikke undervurdere pauserne

Børnene tager kirken til sig

Det er et stort arbejde at afvikle en sommekirke, men man får også rigtig meget givet. Børnene tager virkelig kirken til sig, når de er der så intensivt en hel uge. ■

DET GAV ANLEDNING TIL NYTÆNKNING, DA MAN I SØNDERBORG SKULLE FINDE PLADS OM EFTERMIDDAGEN FOR BÅDE KONFIRMANDUNDERVISNING, BØRNEKOR OG MINIKONFIRMANDER

Juniorkonfirmander i en ny skolestruktur

Af kirke- og kulturmedarbejder Mette Carlsen, Christians sogn, Sønderborg • sognemedhjælper@christianskirken.net

Fælles undervisning

Når 3. klasserne først har fri kl. 14.40 på de to kommunale skoler i sognet kræver det nytænkning at finde tid og plads til dem i kirken. Når skolereformen samtidigt har konsekvenser for tidspunkterne for konfirmandundervisningen og for børnekorene, så er der virkelig brug for at udtænke nye løsninger!

Vi deler denne udfordring med den anden bykirke i Sønderborg, og derfor har vi valgt at slå vores to hold fra Ahlmann-Skolen sammen til et. Skolen ligger lige på sognegrænsen og traditionelt har den ene klasse gået til juniorkonfirmandundervisning i Sct. Marie Kirke og den anden er gået til Christianskirken. Men i år er det blevet til et samlet hold. Vi har valgt at børnene går fire gange i Sct. Marie Kirke og derefter fire gange i Christianskirken. De faste voksne er kirke og kulturmedarbejdere: Trine Høy fra Sct. Marie og Mette Carlsen fra Christianskirken. Derudover deltager, præster og organister på skift fra begge sogne.

Flest fordele

Efter tre uger ser vi flest fordele ved ordningen. Børnene får mulighed for at blive fortrolige med to kirker. En klassisk kirke fra 1695 samt en nyere kirke fra 1957.

Vi er altid mindst to voksne, og har mulighed for at skiftes til at hente og bringe. Vi oplever, at det giver en række praktiske fordele og et mere flydende forløb, når

den ene voksne henter børnene, og den anden kan få ro til at forberede undervisningen, så alt ligger klar fra det øjeblik, børnene kommer til kirken.

Børnene oplever, at vi har en ro og en kontrol i undervisningen, som kan være svær at skabe, hvis man både skal undervise og styre praktiske ting som nøgler, lystænding, saftvand og andre tilsyneladende bagateller, der dog kan virke ganske forstyrrende på undervisningen. Især fordi vi som kirke sjældent kender børnene i forvejen.

Vi oplever, at effekten med at børnene kommer til et rum, der er oplyst, med materialer klar og en velkomst i døren, giver en ro og en plads til fordybelse for børnene.

Desuden er det udfordrende og interessant at udvikle fælles undervisning. Man kan næsten sige at skolereformen er blevet katalysator for en undervisningsreform for juniorkonfirmanderne!

Næste år

Alt i alt er vi så glade for denne ordning, at vi allerede er begyndt at planlægge næste års forløb.

Vi oplever, at vi kan skabe et godt alternativ til skolens undervisning - selvfølgelig i kraft af at juniorkonfirmanderne i kirken får en decideret dåbsopklæring. Men især fordi vi i endnu højere grad end før kan tilbyde et over-skud af voksne, der giver en endnu større mulighed for at lave undervisning der indeholder, leg, musik, billedkunst, drama og udflugter. ■

FRA DUPLIKAT TIL DIGITAL UDGIVELSE

FRA EN FORANKRING I DE KIRKELIGE ORGANISATIONER TIL EN FORANKRING
I FOLKEKIRKEN

Af Anne Marie Boile Nielsen, redaktionssekretær,
cand. pæd. • anbo@diakonissen.dk

Bladet Kirken Underviser er udkommet som trykt udgave siden 1960. Men nu markerer 2015 en milepæl, hvor udgivelsen bliver digital.

Episkopet – forankret i Evangelisk Pædagogisk Samvirke

Bladets titel var i mange år EPISKOPET og det blev udgivet af den daværende interesseorganisation Evangelisk Pædagogisk Samvirke, EPS. Det var en paraplyorganisation, som bestod af en række aktive kirkelige børne- og ungdoms- organisationer (spejdere, FDF, søndagsskoler) samt diakonale organisationer, der var engagerede i gennem debat, seminarer og udgivelser at inspirere til nytænkning af undervisning i kirken og støtte religionspædagogiske initiativer. EPS havde adresse på Materialecentralen/ det nuværende Religionspædagogisk Center på Frederiksberg Allé 10, 2000 Frederiksberg.

Initiativtageren til og den første redaktør af det duplikerede blad "Episkopet" var Kaj Vardrup fra Religionslærerforeningens Materialecentral. Han tog i 1960 energisk og fat på den religionspædagogiske udgivelse til inspiration for kirkelig undervisning. I 1976 fik Materialecentralen en afdeling for kirkelig undervisning, og hermed blev først Bent Martinsen, som afdelingsleder – senere undertegnede, tillige redaktør af "Religionspædagogisk Orientering – Episkopet" i en år-række. Bladets abonnementspris var kr. 18,- for 4 årlige numre, i 1984 steg prisen til kr. 45,-!

Nybrud i religionspædagogikken

Det var en tid, hvor den kirkelige undervisning kunne lære rigtig meget af spejdere, efterskoler og søndagsskoler. I løbet af 70'erne blev de første konfirmandlejr gennemført af netop spejdere og efterskoler. I 1981 udgav EPS bl.a. en læseplan for kirkelig undervisning med titlen "Kirkens Dåbsoplæring- opgave og indhold" og op gennem 80'erne begyndte forskellige forlag at udgive trykte materialer samt AV-materialer til kirkelig undervisning. Samtidig var der nybrud indenfor voksenundervis-

ning med Teologi for Lægfolk, 3-årigt kursus på Dansk Bibelskole og initiativer fra oplysningsforbundet Kirkernes Oplysnings- og Kursusvirksomhed.

EPS havde tradition for et seriøst samarbejde med de nordiske landes kirker og pædagogiske centraler. Her blev afholdt jævnlige religionspædagogiske konferencer og man inspirerede hinanden, debatterede nye pædagogiske teorier, lærte af hinandens praksis. Det var betegnende, at det fra dansk side var de kirkelige organisationer, der stod for kontakten, mens det i de øvrige nordiske lande var de officielle kirkelige organer, der samarbejdede. Men situationen var jo sådan, at præster og toneangivende bredt i den officielle danske folkekirke ikke regnede pædagogikken og ikke tillagde undervisningsmaterialer nogen betydning. Man havde nok i teologi, bibel, salmebog samt - når det gik højt: kridt og tavle. Meget malende kan jeg fortælle, at en provst, da han på et konvent blev præsenteret for en udstilling af undervisningsmaterialer, udbød at det var "lige så irrelevant som en udstilling af dameundertøj..!!" Interessen for religionspædagogik blev betragtet som kirkelig aktivisme og som sådan skulle den negligeres.

Kirken Underviser – forankret på Diakonissestiftelsen

I 1985 ændredes bladets navn til "Kirkens Undervisning" og i 1993 besluttede Evangelisk Pædagogisk Samvirke at nedlægge sin virksomhed, fordi der glædeligt var opstået en række folkekirkelige initiativer i form af: Folkekirkens Skoletjeneste, undervisning af minikonfirmander samt stifternes Religionspædagogiske Udvalg. Selv Sognemedhjælperudvalget, der i årtier havde arbejdet på at få sognemedhjælperstillingen officielt anerkendt i folkekirken, var nu ved at kunne se "lys forude". På det tidspunkt overtog Diakonissestiftelsen udgivelsen via den daværende "Kirkefaglig Videreuddannelse" og bladets navn blev nu til: "Kirken Underviser". Takket være habile redaktionsgrupper af frivillige fik bladet gennem 90'erne med Henning Nørhøj som redaktør et løft både hvad angik indhold og lay out. Endelig kan jeg nævne de to redaktionssekretærer efter år 2000: Ruth Bjerrum og Helle Marie Danielsen. I forbindelse med at den officielt anerkendte "3K" uddannelse blev etableret i 2010 blev bladet forankret dér med undertegnede som redaktionssekretær.

Digital udgave – forankret i Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter

I 2013 meddelte kulturstyrelsen, at portostøtten til mindre blade blive nedtrappet og anbefalede generelt

at omlægge til digitale udgivelser. Samtidig meddelte Diakonissestiftelsen at man ikke længere ønskede at stå som udgiver af bladet. Redaktionen rettede en henvendelse til Danmarks biskopper, som i gennem 2014 beredvilligt har sikret en overgangsperiode for at bladet kunne omlægges til digital udgivelse. Og nu går bladets digitale udgave i luften fra 2015 med en redaktionel forankring over en to-årig forsøgsperiode i det i forvejen web-baserede initiativ "Folkekirkens Konfirmandcenter", under det nye "Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter i Løgumkloster.

Spændende muligheder

Bladet bliver gratis tilgængeligt for alle interesserede og bladets frivillige redaktionsgruppe følger med. Det betyder spændende muligheder, hvor præster, sognemedhjælper, organister, kirke-skoletjeneste, børne- og ungdomsarbejdet, diakonale initiativer etc. får let adgang til de både teoretiske og praktiske tilgange til pædagogiske forløb og det bliver et mere åbent forum, hvor man desuden kan dele egne erfaringer og forløb. ■

Sognerejser

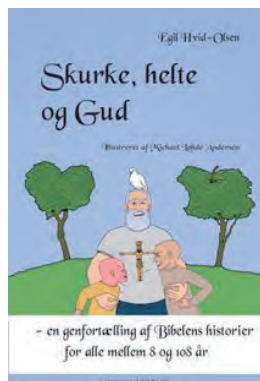
Sognerejsen styrker fællesskabet og sammenholdet i dit sogn

Konfirmander på studietur
Har du haft dine konfirmander med på studietur? En rejse til Lutherbyerne, med fokus på Luther og Reformationen, er helt oplagt som en del af selve konfirmationsforberedelsen.

Læs mere på
www.unitasrejser.dk

Tlf. 8723 1240
rejser@unitas.dk
www.unitasrejser.dk

Unitas > Rejser
Mere end rejser

Skurke, helte og Gud

Forlaget Indblik, 2014
kr. 299,-

Mor, hvad er det egentlig for en bog du læser? spurgte min 10årige datter, da jeg sad med bogen i sofaen. En bog med en noget utraditionel titel – men også en titel, som i hvert fald vil få nogle flere drenge til

at åbne bogen, hvis de får bogen i hånden, tror jeg! En bog om skurkagtige helte og heltedige skurke, - og så lige ham, Jesus, der er den eneste egentlig helt, som der står på bagsiden.

Min anledning til at kigge nærmere på denne genfortælling af biblen, var for at se, om den måske kunne bruges til minikonfirmanderne, fx til hold med mange drenge. Og der er stor inspiration til egne genfortællinger at hente i bogen, men for mig ville den ikke virke som en højt læsningsbog til minikonfirmander, fordi genfortællingen altid står stærkere i den sammenhæng. Derimod tror jeg meget på den som dåbsgave til større børn og til højt læsning hjemme. Og så kunne bogen godt være en mulighed for konfirmanderne, hvis man synes de skal læse lidt mere i biblen end bare lidt hist og lidt pist.

Skurke, helte og Gud er skrevet for alle mellem 8 og 108 år. Om sproget kan fange alle i så stort et aldersspænd ved jeg ikke. Men det, jeg tror kan fange i flere aldersgrupper, er, at Egil Hvid-Olsen ikke bare har valgt at genfortælle alle de kendte bibelfortællinger, men at han også har givet plads til de mindre kendte og de mere vovede og blodige historier. Han skriver selv, at det er lidt ærgerligt, at det ofte ender med at de blodige dele er valgt fra i de andre gendigtninger. Disse historier er ikke altid så stuerene – men de hører også med til biblen – og derfor er mange af dem også med i denne genfortælling. Det giver en større udfordring til læseren hvad angår fortolkningen – men også her hjælper Egil Hvid-Olsen på vej. Både med en indledning om biblen og om forståelsen og fortolkningen af biblen og undervejs i nogle af fortællingerne. Her får læseren et praj om hvad vi skal bruge fortællingerne til – men ikke i dem alle.

Skurke, helte og Gud er helt klart en bog, som hos mig vil blive taget ned af reolen igen i flere sammenhænge, både til børn, voksne og dem derimellem.

Charlotte Chammon

Mellem himmel og jord – bibelhistorier for store og små

Af Claus Oldenburg
Pris: 269 DKK

Claus Oldenburg er præst ved Garnisonskirken i København. I Mellem himmel og jord har han gendigtet de centrale fortællinger fra Det gamle og Det nye Testamente. Gendigtet og moderniseret, som man kan se på forsiden. Det er en stor bedrift, som ser legende let ud. Resultatet vil fængsle de små-store og de store små.

"I begyndelsen var der ingenting. Kan man forestille sig det? Slet ingenting. Kun mørke. Så tænkte Gud Herren ved sig selv: "Det må være noget."

"Jeg kan jo ikke være Gud, hvis jeg ikke har en verden og en historie.

Så gik Gud ud i kontrolrummet og begyndte at rode med sikringerne. Det var ikke nemt, for det var buldermørkt, og lommelygterne var ikke opfundet."

Oldenburgs fortælling er pædagogisk og han får på mirakuløs vis (?) de mange historier til at føje sig og blive til en lang!. Han får bibelhistorien til at hænge sammen i sin fortælling, og han er ikke bange for at modernisere teksten eller oversætte de hellige skrifter, myterne, til aktuelt, saftigt og kraftigt sprog, faktisk ofte ganske humoristisk., hvilket understreges stærkt af Niels Rolands geniale illustrationer.

Bogen er på ca. 220 sider og rummer ca. 55 illustrationer, store og små mellem hinanden.

Må man danse på bordene i påsken?

Nej, det må man ikke! Men i år kunne man i Horsens Klosterkirke gå en tur på påskedugen, der med sine 22 meter lå på gulvet ned gennem kirkeskibet. Vi har en lang kirke, så vi behøvede ikke knække eller bøje den, men lod den ligge i sin fulde længde.

Jeg synes, påskedugen er smuk. Simpelthen godt lavet. Fuld af sjove og overraskende detaljer. Det betyder noget for min lyst til at tage den tunge dug frem, rulle den ud og bruge den i tiden op til påske. Jeg lod den

f.eks. ligge fremme ved vores ugentlige morgensang i Stilleugen. Det betød, at morgensangsdeltagerne gik langs den hele vejen op i kirkens kor, hvor morgensangen foregår. På den fik de påsken ind – helt uden ord. Påskedugen egner sig til iagttagelse og eftertanke. Den fungerer som et stykke ordløst baggrundsmusik, der tuner os ind påskes forskelligartede begivenheder og stemninger.

Jeg brugte den også to gange i konfirmandundervisningen op til påske. Første gang var temaet nadver. Jeg rullede kun påskedugen ud til og med skærtorsdag. Jeg dækkede nadverbordet op med sølvalterbægre, kalk med druesaft, friskbagt brød, druer og saltmandler. Konfirmanderne lagde sig til bords, og vi fik en samtale om skærtorsdag og indstiftelsen af nadveren, mens de småpiste og lå og gjorde sig det behageligt. Da vi i samtalen kom til selve Jesu indstiftelse af den nye pagt skærtorsdag, så gentog vi det. Ja, så fejrede vi nadver on location.

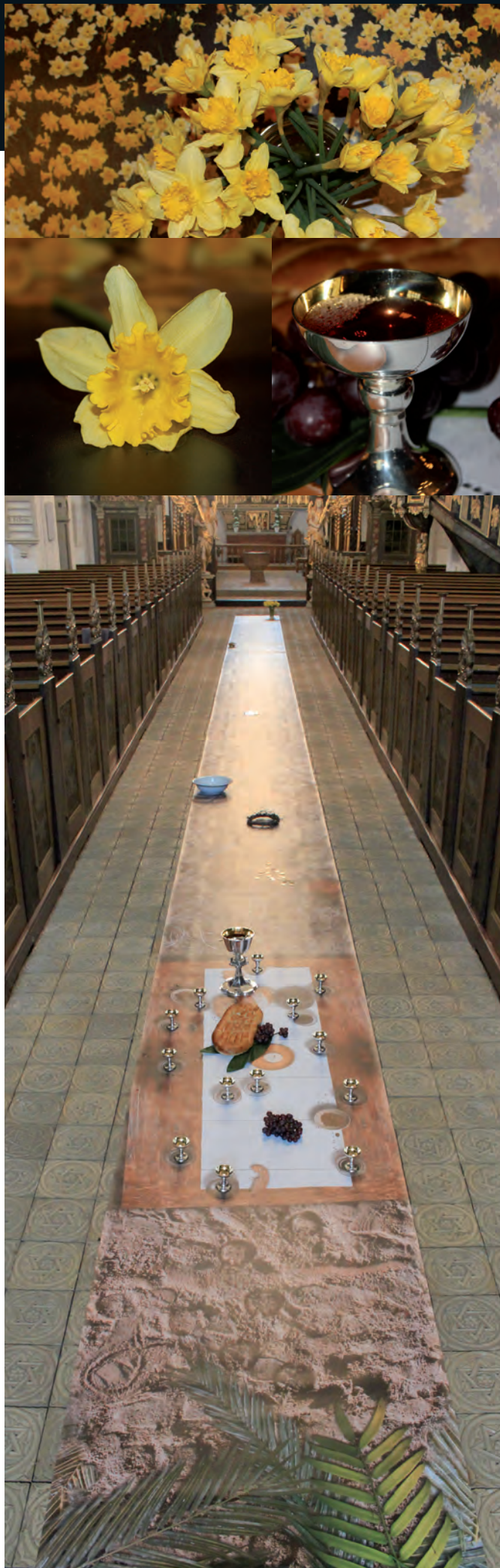
Gangen inden påskeferien mødte konfirmanderne dugen i hele sin længde. På døbefonten lå tekstuddrag fra Det nye Testamente, der passede til forskellige steder på påskedugen. Hver konfirmand trak en seddel, læste den højt for os andre, gik i stilhed ned og hængte den på stolestaden ud for det sted på påskedugen, hvortil skriftstedet passede. Jeg havde fundet forslag til skriftstederne på konfirmandcenterets hjemmeside.

Til vores Gud og Pasta gudstjeneste om påske havde jeg lagt forskellige genstande ud på dugen for at gøre den tredimensionel. Palmegrene, mønter, brød og saft, en tornekron, en kappe, en kæp, en svamp og en skål med eddike, et rundt spejl blev lagt på den brostensbelagte vej og en masse påskeliljer. Sammen med børnene gik vi hele påskedugen fra palmesøndag til påskedag. De kommenterede lorten, smagte på brødet og saften, talte pengene, et barn fik tornekronen på, de duftede og smagte på eddiken og alle tog en påskelilje med hjem.

Når man nu ikke kan tage menigheden med til Jerusalem og gå Via Dolorosa, så er det et godt alternativ at kunne rulle påskedugen ud og gå den hjemme i sin sognekirke med både børn, konfirmander og voksne. Når man nu ikke må danse på bordene – heller ikke i påsken – så er det godt at gå på påskedugen.

Sognepræst Hanne Henriksen, Horsens Klosterkirke

Påskedugen produceres af Folkekirkens Konfirmandcenter, af vinyl, vægt 10 kg, pris kr. 3.500,- Alle Fotos: René Høeg

EN EPOKE ER SLUT...

Du sidder netop nu og læser sidste side, af sidste nummer, af den fysiske udgave af Kirken Underviser. Et blad, der er blevet udgivet igennem 55 år, som har vinklet og beriget det religionspædagogiske felt i den danske folkekirke.

Et blad, der på sin egen stille måde har spredt gode ideer, løftet kirkens arbejde, peget på muligheder og haft en ikke ubetydelig indflydelse på kirkens liv.

Det er trist ...

Det, at sidde med et papirmagasin, have det liggende på sengebordet – eller have muligheden for rent fysisk at gemme en god ide, har været værdifuldt.

Da jeg startede som lærer i 1985, kunne jeg i kælderens depot finde klassesæt af Episkopet (det hed Kirken Underviser dengang), om dåb, ny religiøsitet eller diakoni som aktualiserede og kunne bruges konkret ind i undervisningen. Det var GULD, for der var billeder og spændende layout, som satte en samtale i gang – og kopimaskinen var endnu ikke en virkelighed.

Med stigende udgifter, relativt få abonnenter, reduktion af portostøtte til mindre blade og færre ressourcer fra andre bidragsydere – er bladet nødsaget til at sadle om. Det er trist – men en nødvendighed.

En ny virkelighed ...

Fra den 1. januar overtager Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter driften af bladet. Det bliver altså hele folkekirkens blad, og derfor vil det fremover være gratis for ALLE og så vil det blive udsendt elektronisk direkte til alle interesserede. Du kan allerede nu gå ind på www.kirken-underviser.dk og tilmelde dig og derefter ganske gratis modtage 4 numre om året.

Med et elektronisk layout bliver der pludselig nye muligheder. Vi kan – udover det skrevne – linke til lyd, billeder og videoer, som kan inddrages i det daglige arbejde, så bladet fortsat kan være til inspiration.

Indholdsmæssigt vil det fortsætte hvor det slap. En frivillig redaktion bestående af Skole/kirke medarbejdere, Kirke og kulturmedarbejdere og præster vil fortsat være kernen i arbejdet.

En varm tak

En række mennesker har igennem svære perioder kæmpet for bladets eksistens og jeg mener, at vi er dem tak skyldig.

Tak til organisationer, der har ydet økonomisk støtte og i den sidste periode tak til biskopperne, der gav et tilskud, så bladets overlevelse og tilpasning var en mulighed.

Tak til en række redaktører, der har haft fat i tøjlerne, og til sidst til vores nuværende redaktør Anne Marie Boile, der ikke blot har holdt fast men også kæmpet for bladets overlevelse.

Med håb om, at bladet nu i en digital udgave fortsat kan sætte spor og være til inspiration ind i det danske kirkeliv.

På gensyn i 2015 ...

Finn Andsbjerg Larsen

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter